

Opfok van dikbilkalveren: keuze te over

Een optimale kalveropfok start uiteraard met een goede biestvoorziening en gaat ruimer dan het realiseren van voldoende groei in de eerste levensmaanden. Het kalf moet immers ook ontwikkelen van een éénmagige naar een herkauwer, met goed functionerende pens. Verder willen we ook gezonde en vitale kalveren, en dit met zo min mogelijk arbeidstijd en kosten.

Na de biestverstrekking heeft de veehouder een aantal keuzeopties: de kalveren kunnen zogen of er kan gekozen worden voor gescheiden opfok al dan niet met verse melk of kunstmelk. Kunstmelk wordt interessant wanneer de melkveehouder een betere prijs krijgt voor zijn melk dan wanneer hij die gebruikt voor zijn kalveren. In tijden van lage melkprijzen kan het dus interessanter zijn te kiezen voor verse melk. Voor een vleesveehouder is de situatie ietwat anders en wordt de keuze tussen zogen of opfok met kunstmelk minder bepaald door de melkprijs maar eerder door het type bedrijf en bedrijfsvoering. Zogen kan interessant zijn naar voerkosten en arbeidsbesparing toe. Onderzoek heeft aangetoond dat zogende kalveren tot 4 maanden sneller kunnen groeien. Deze groei is echter nogal variabel en mede bepaald door de melkproductie. Deze voorsprong wordt bovendien kleiner naarmate ze ouder worden. Wanneer ingezet wordt op een zo kort mogelijke tussenkalftijd is gescheiden opfok interessanter. Kunstmelk is dan een veilig alternatief, gelijkmatiger qua samenstelling en bij goed gebruik vrij van ziektekiemen. In combinatie met kalverdrinkautomaten past het binnen de moderne bedrijfsvoering.

Wanneer gekozen wordt voor opfok met kunstmelk is er een uitgebreid gamma aan kalvermelken op de markt waartussen de veehouder de juiste keuze moet maken. De meeste kunstmelk voor kalveren bevat nog steeds zuivel of belangrijke zuivel ingrediënten. Tot voor 2006 gaf de EU subsidies voor de inmenging van minimum 50% magere

melkpoeder in kalvermelk. Door het wegvallen van deze subsidie worden meer en meer alternatieven ontwikkeld met weipoeder, weipoederconcentraten en zelfs plantaardige eiwitgrondstoffen. Afhankelijk van de marktsituatie kan het interessanter zijn te kiezen voor bepaalde zuivelcomponenten of te kiezen voor plantaardige alternatieven. Toch wordt voor de opfok van BWB kalveren wordt nog veelvuldig kunstmelk op basis van 50% magere melkpoeder ingezet.

Aan het ILVO werd in 2015-2016 een onderzoek uitgevoerd naar het gebruik van magere melkpoeder of weipoeder concentraat in kalvermelk. Magere melkpoeder is het bijproduct van boterproductie, wei is het bijproduct van kaasproductie. Wei was vroeger een afvalproduct maar is nu een waardevol ingrediënt geworden. Magere melkpoeder bevat caseïne, wat stremt in de lebmaag en zo zorgt voor een gelijkmatige afgifte van nutriënten in de darm. Weipoeder heeft dit stremmingseffect niet, en gaat daardoor sneller door naar de darm, waardoor er verwacht wordt dat de kalveren sneller en grotere hoeveelheden ruw- en krachtvoer zullen eten.

In deze proef werden 60 Belgisch Witblauwe kalveren (41 mannelijke en 19 vrouwelijke) gelijk verdeeld over 2 groepen. De eerste groep kreeg kunstmelk op basis van 50% mageremelkpoeder (MMP, Denkavit Royal 50) en de 2e groep kreeg kunstmelk op basis van weipoederconcentraat (WPC, Denkavit Excellent). Belangrijk te vermelden is dat beide types kunstmelk eenzelfde gehalte aan ruw vet (17%) en ruw eiwit (23%) bevatten. Na toedienen van de biest werd gestart met kunstmelk vanaf dag 3 en er werd een schema gevolgd waarbij de starthoeveelheid bepaald werd door het geboortegewicht en vervolgens geleidelijk aan opgedreven werd tot 2 keer 3 liter per dag. Vanaf de leeftijd van 11 weken werd de hoeveelheid melk afgebouwd in functie van de krachtvoeropname, om uiteindelijk te spenen bij een leeftijd van minimum 13 weken en een krachtvoeropname van gemiddeld 1.5 kg per dag. Alle kalveren werden apart gehuisvest in ingestrooide hutten zodat ze individueel opgevolgd konden worden tot week 16 waarbij hun dagelijkse melkopname, krachtvoer- en hooiopname geregistreerd werd, maar ook diergezondheid en mestconsistentie dagelijks beoordeeld werden. De dieren werden om de 2 weken gewogen tot een leeftijd van 16 weken om een goed beeld te krijgen van de groei. Tot de leeftijd van 16 weken werden geen verschillen gevonden tussen beide groepen voor dagelijkse groei, melk-, hooi- of krachtvoeropname (Tabel 1). Ook naar diergezondheid, en dan meer specifiek naar consistentie van de mest of het optreden van diarree, werden geen verschillen gevonden. De speenleeftijd was voor beide groepen vergelijkbaar, wat overeenstemt met het gelijke verloop van de krachtvoeropname tussen beide groepen. Na spenen werden

Tabel 1: Resultaten van een vergelijkende proef tussen kunstmelk op basis van magere melkpoeder (MMP) of weipoeder concentraat (WPC).

	MMP	WPC
Startgewicht (kg)	51,9 ± 6,6	52,4 ± 5,8
Speenleeftijd (weken)	13,4 ± 1,7	13,6 ± 1,7
Eindgewicht week 16 weken (kg)	137,6 ± 13,0	138,4 ± 15,2
Dagelijkse groei (0-16 weken) (kg)	0,759 ± 0,126	0,768 ± 0,125
Voederconversie	1,80 ± 0,27	1,82 ± 0,22
Kunstmelkopname tot spenen (liter)	387 ± 6	393 ± 6
Krachtvoeropname tot 16 weken (kg DS)	89,1 ± 19,7	90,9 ± 27,8
Hooiopname tot 16 weken (kg DS)	14,5 ± 1,9	13,9 ± 1,9

de dieren nog gewogen op de leeftijd van 5 en 6 maand. Ook in deze periode konden geen verschillen gevonden worden tussen beide groepen.

De hypothese dat kalveren die de sneller verteerbare kunstmelk op basis van weipoeder concentraat kregen, sneller krachtvoer zouden opnemen werd in deze proef niet bevestigd. Ook de bevindingen uit vorig onderzoek (ILVO, uitgevoerd door Leo Fiems) waarin dieren die kunstmelk kregen op basis van weipoeder beter groeiden ná spenen, waarschijnlijk omdat hun spijsverteringssysteem beter voorbereid was op het rantsoen na spenen, konden in deze proef niet bevestigd worden. Waarschijnlijk omdat in de huidige proef de dieren gespeend werden in functie van hun krachtvoeropname en niet louter in functie van leeftijd of gewicht.

De dierprestaties met beide types kunstmelk waren zeer gelijk, zodat besloten kan worden dat bij gelijke vet- en eiwitgehaltes kunstmelk op basis van weipoeder concentraat een evenwaardig en goedkoper alternatief kan zijn voor kunstmelk met 50% magere melkpoeder. Prijsnoteringen voor mager melkpoeder en weipoeder laten zien dat mager melkpoeder in de 2^e helft van 2016 noteerde tussen de 150 en 200 € per ton, terwijl weipoeder noteerde tussen de 50 en 90 € per ton. Dit verschil in marktprijzen van de ingrediënten heeft uiteraard een weerslag op de prijzen van de kunstmelkpoeders. Uitgaande van een melkpoederconsumptie per kalf van om en bij de 50 kg tot spenen kan, bij de huidige marktprijzen een besparing van 10% in de kosten voor kunstmelkpoeder gerealiseerd worden met weipoeder gebaseerde kunstmelkpoeders.

Karen Goossens, ILVO

DENKAMILK

Topkwaliteit producten voor fokkalveren

Met Denkamilk melkpoeders legt u de beste basis voor een optimale kalveropfok. Met kennis en producten van Denkavit blijft u voorop lopen.